

BESZÁMOLÓ

BÖLCSÉSZDOKTORI ÉRTEKEZÉSEK

Nemes Gábor: A Psalterium Ungaricum forrásai (1964)

A dolgozat sokoldalúan vizsgálja Szenczi Molnár Albert zsolttáros könyvének lehetséges magyar és külföldi forrásait. A magyar forrásokkal foglalkozó fejezet célkitűzésében és megvalósításában is számos újat hoz. A psalterium egyszerre jelenti a XVI. századi reformáció és a magyar világi reneszánsz költészet számos törekvésének folytatását és betetőzését. Ezért figyelemre méltó, hogy Nemes elsőként teszi egyszerre mindkét előzmény hatását vizsgálat tárgyává. Tehát a reformáció korabeli zsolttárok és Balassi költészete egyaránt helyet kapnak munkájában. Sőt olyan — mindmáig kiadatlan — mű is, mint Bogáti Fazekas Miklós zsolttárgyűjteménye, amit a régebbi kutatások nemcsak kéziratosságá, hanem szűk felekezeti szempontok, kálvinista elfogultság következtében is, figyelmen kívül hagytak.

A külföldi források rendkívül alapos, részletesen dokumentált vizsgálata végső soron nem vezet új eredményre, hanem csak megerősít egy félévszázaddal ezelőtti álláspontot a német forrás elsődlegességéről. Ez mégis erénye a dolgozatnak: a szerző nem ragadtatta el magát a francia forrással való egyezésektől.

Dr. Gaál Mihályné Sin Edit: Gyóni Géza (1965)

A disszertáció legfőbb értéke, hogy részletesen, sok forrást fölhasználva rajzolja meg Gyóni Géza életének útját, s költeményeinek kellő ismeretében mutatja ki az életműben meglévő politikai tudatosodás folyamatát, nem hagyván figyelmen kívül e fejlődés buktatóit, visszaeséseit sem.

A szerző Gyóni alakját a korszak magyar irodalmi életének egészébe állítva kívánja megvilágítani. Különösen szükséges ez a kitekintés a költő háborús lírájának megítélésakor s ezt a feladatot a dolgozat írója kielégítő mértékben oldotta meg, bár Gyóninak a baloldalhoz való tartózkodását kissé erőlteti. Többhelyütt helyesen hívja föl a figyelmet a Gyónit ért Reviczky-, Szabolcska-, Ady-hatásokra. Tömör, jó nyomon járó összefoglaló fejezet zárja a munkát Gyóni költészetének „utóéletéről”, értékeléséről.

Bárdos Pál: Gábor Andor pályaképe 1918—19-ig (1966)

A dolgozat alapos, részletes kidolgozott képet ad Gábor Andornak a forradalmak illetve az ellenforradalom időszakáig terjedő pályaszakaszáról és mun-

kásságáról. Kisebb-nagyobb Gábor-művek egész sorának elemzésére támaszkodva helyesen mutat rá azon nézetek tarthatatlanságára, melyek a fiatal Gábor Andort is forradalmárnak állították be, ugyanakkor nem kevésbé határozottan cáfolja a reakció oldaláról kialakított, rosszindulat által torzított Gábor Andor portrét is. A Bárdos által kialakított kép nagyjából megegyezik ugyan azzal, amelyik Diószegi András kutatásai nyomán kirajzolódik előttünk, de ezt a képet ő sok tekintetben gazdagítja,

számos találó megállapítással árnyaltabban dolgozza ki, több szállal köti a korhoz és egy-két ponton ki is igazítja azt. (A színművekkel kapcsolatban.)

Figyelemre méltó a kabaréről szóló, annak általános megítélését taglaló rész. A dolgozat nyíltan szembenéz azzal a ténnyel is, hogy Gábor Andor számos, eszmei és művészi tekintetben egyaránt sekélyes írásművet is alkotott; meggyőzően mutat rá ellentmondásainak egyfajta — átmeneti — eszmei nihilizmusban való gyökerezésére.

